

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Смальцяка

Проректор
із розвитку педагогічної
росли
проф. Шарин С. В.

« 31 » серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Розвиток вищої освіти у західному регіоні України»

Освітня програма Освітні, педагогічні науки
Рівень вищої освіти - другий (магістерський)
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Педагогічний факультет

Івано-Франківськ – 2021

Робоча програма з навчального курсу «Розвиток вищої освіти у західному регіоні України» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. 2021. 15с.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

Протокол №1 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

Л. М. Прокопів

«27» серпня 2021 р.

Схвалено науково-методичною радою педагогічного факультету.
Протокол №_ від «27» серпня 2021 р.

Голова

Р. Я. Романишин

« Нагачевська З. І., 2021 рік
ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет
імені Василя Стефаника,
2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань (напрямок підготовки), спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна ф. навч.	заочна ф. навч.
Кількість кредитів - 3 Змістових модулів – 3	01 Освіта/Педагогіка	За вибором	
	011 Освітні, педагогічні науки	Рік підготовки	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Другий (магістерський)	12 год	4 год
		Практичні, семінарські	
		18 год	6 год
		Самостійна робота	
		60 год	80 год
		Вид контролю: залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 33,7 % до 66,3 %;

для заочної форми навчання – 11% до 89 %.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета: забезпечити засвоєння студентам другого (магістерського) рівня вищої освіти знань про особливості й тенденції розвитку вищої освіти у західному регіоні України у різних умовах і на різних етапах функціонування західноукраїнського суспільства; сформувати уміння й навички творчої реалізації позитивних надбань теорії та практики національної вищої школи регіону задля ефективної самостійної педагогічної та науково-педагогічної діяльності.

Завдання:

сформувати у студентів магістратури цілісну систему знань про історико-педагогічні процеси, явища і факти, дотичні до розвитку вищої освіти в західному регіоні України;

з'ясувати витоки становлення, особливості й етапи еволюції західноукраїнської вищої школи в нерозривній єдності із загальнонаціональними тенденціями розвитку вищої освіти, обґрунтувати їхню детермінованість соціально-економічними, політичними та культурними факторами;

допомогти студентам опанувати головні положення науково-педагогічних надбань визначних організаторів і репрезентантів високошкільних студій Західної України XIX – початку XXI ст.;

сприяти активізації пошукової роботи студентів, розвитку їхнього науково-творчого потенціалу та формуванню компетентностей, необхідних у майбутній фаховій діяльності.

У результаті вивчення курсу студенти повинні *знати:*

причини й особливості становлення, специфіку й етапи розвитку вищої освіти на західноукраїнських землях в умовах чужих політичних режимів;

реалії вищої освіти західного регіону України у контексті світових і загальнонаціональних освітніх процесів кінця XIX – початку XXI ст.;

історико-педагогічний дискурс змісту, методів і форм освітнього процесу у ЗВО Західної України у XIX – на початку XXI ст.;

внесок викладачів і студентів західноукраїнських високих шкіл у розвиток національної вищої освіти і педагогіки вищої школи.

уміти:

конкретно-історично підходити до аналізу педагогічних явищ і фактів у сфері вищої освіти, критично їх переосмислювати;

виокремлювати проблеми у розвитку високого шкільництва Західної України, суголосі з сучасними процесами у вищій освіті нашої держави і зарубіжжя, та визначати шляхи і способи їх розв'язання;

самостійно оволодівати історико-педагогічними знаннями у галузі вищої освіти західного регіону України на основі аналізу базової та додаткової літератури й електронних ресурсів;

визначати положення теорії та практики навчання й виховання молоді в закладах вищої освіти західноукраїнського регіону, які сприяють розвитку педагогічного мислення, формуванню загальних і професійних компетентностей майбутніх фахівців вищої освіти України.

Компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- ЗК 10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові) компетентності СК

- СК 3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.
- СК 5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.
- СК 6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.
- СК 7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.
- СК 8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.
- СК 9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

Програмні результати навчання

- РН 2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.
- РН 3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.
- РН 6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.
- РН 7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Витоки і розвиток високих шкіл у західному регіоні України в XVI - першій третині XX ст.

Тема 1. Передумови та чинники формування закладів освіти підвищеного типу на західноукраїнських землях (2 год)

Стан освіти в регіоні в умовах І Речі Посполитої. Типологія закладів освіти, зміст, методи і форми навчально-виховної діяльності.

Виникнення шкіл підвищеного типу як відгомін загальноєвропейських освітніх трансформацій XVI – XVIII ст. Єзуїтські колегії й академії в системі західноукраїнського високого шкільництва. Львівська єзуїтська колегія – предтеча Львівського університету.

Братські школи як чинники підвищення освітнього рівня і національно-культурного розвитку українського етносу. Львівська братська школа та її вплив на формування аналогічних закладів освіти на Правобережній Україні.

Місце і роль Острозької школи-академії у культуро-освітніх процесах західноукраїнських теренів.

Організація та зміст освітнього процесу в закладах освіти чернецого згромадження отців Василіян.

Тема 2. Розвиток вищої освіти в Галичині, на Буковині та в Закарпатті у межах Австрійської (Австро-Угорської) імперії (2 год)

Сутність австрійської освітньої політики кінця XVIII – початку XIX ст. та її вплив на розвиток початкового і середнього шкільництва на західноукраїнських землях. Вища освіта в австрійських освітніх реформах 1770-х – першої половини 1800-х рр.

Виникнення і функціонування закладів богословської освіти підвищеного типу: від віденського «Барбареуму» до греко-католицької генеральної семінарії у Львові. Дяко-вчительський інститут у Перемишлі (І. Княгницький, М. Левицький).

«Йосифінський» університет у Львові як перший в Україні класичний університет: особливості й етапи розвитку, еволюція змісту, методів, форм освітньої діяльності (1784 – 1918 рр.). «Studium ruthenium» при Львівському університеті (мета, завдання, викладачі та вихованці).

Західноукраїнська освічена громадськість і студентство у боротьбі за окремий український університет (1800-і – 1900-і рр.): сутність ідеї, способи та висліди її реалізації, визначні репрезентанти.

Заснування, діяльність, викладачі, випускники та студенти Чернівецького університету кінця XIX – початку XX ст.

Змістовий модуль 2

Вища освіта західного регіону України у XX-му ст.

Тема 3. Тенденції розвитку вищої освіти у західному регіоні України у першій половині XX-го ст. (2 год)

Освітня політика польського, румунського та чехо-словацького урядів і її вплив на розвиток вищої освіти у Галичині, на Буковині та в Закарпатті у 1920-х – 1930-х рр.

Львівський університет в умовах II Речі Посполитої.

Організація, структура та зміст освітньої діяльності українського таємного університету у Львові.

Львівська теологічна академія як єдиний український заклад вищої освіти у міжвоєнній Польщі.

Особливості функціонування Чернівецького університету в межах румунської держави.

Високошкільні студії молоді Закарпаття в умовах чехо-словацької державності.

Мета завдання, зміст освітньої політики радянської влади на приєднаних західноукраїнських землях та її вплив на розвиток шкільництва й вищої освіти в Західній Україні наприкінці 1939-го – на початку 1941 рр. Виникнення та довоєнне функціонування учительського інституту в м. Станіславові.

Нові партійно-державні цільові освітні установки і методи їх запровадження в західних областях України у післявоєнне десятиріччя. Проблема забезпечення освіти регіону педагогічними і науково-педагогічними працівниками та шляхи і результати її вирішення.

Теоретико-методичні основи навчання й виховання студентів у закладах вищої освіти Західної України в 1940-х – 1950-х рр.

Викладачі та студенти ЗВО регіону середини ХХ ст. у боротьбі за національні державницько-політичні та культурно-освітні наративи.

Тема 4. Розвиток теорії та практики вищої освіти у західних областях України у 1950-х – 1980-х. (2 год)

Теоретико-методологічні основи функціонування вищої освіти в західному регіоні України наприкінці 1950-х – у першій половині 1980-х рр. Утвердження «загальносоюзної» системи вищої освіти і посилення її русифікації як провідні тенденції у розвитку вищої освіти і їх відображення в змісті діяльності західноукраїнської вищої школи.

Спроби приведення змісту вищої освіти у відповідність із вимогами розвитку науки, техніки й культури та їх імплементація на західноукраїнських теренах.

Реформування організаційних форм і змісту підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників відповідно до освітніх документів початку 1970-х – середини 1980-х рр. («Про завершення переходу до загальної середньої освіти молоді та дальший розвиток загальноосвітньої школи», 1972 р.; «Про заходи по дальшому поліпшенню умов роботи сільської загальноосвітньої школи», 1973 р.; «Основні напрями реформування загальноосвітньої та професійної школи», 1984р. та ін.).

Розвиток вищої школи в західному регіоні України в умовах демократизації суспільно-політичного життя другої половини 1980-х рр.

Івано-Франківський державний педагогічний інститут у 1950-х – 1980-х рр.: тенденції розвитку, здобутки, проблеми.

Змістовий модуль 3

Концептуальні засади реформування вищої освіти в західному

регіоні України у контексті національних освітніх процесів кінця ХХ – перших десятиліть ХХІ ст.

Тема 5. Система вищої освіти західних областей України періоду її становлення як незалежної держави (2 год).

Місце і роль закладів вищої освіти у відродженні національної системи освіти.

Пріоритетні напрями і шляхи реформування вищої освіти у державних освітніх документах 1990-х – початку 2000-х рр. та їх відображення в структурі та змісті діяльності західноукраїнської вищої школи.

Трансформація вищої освіти західних областей України у контексті Болонського процесу та соціально-економічних і культурно-освітніх викликів початку ХХІ ст.

Історико-педагогічні студії західноукраїнських науковців кінця ХХ-го – початку ХХІ-го ст. як чинник утвердження національних наративів у сфері вищої освіти.

Внесок учених Прикарпаття у пошуки змісту, форм і методів нової парадигми вищої освіти України на межі ХХ – ХХІ ст. (В. Кононенко, Р. Скульський, М. Стельмахович, Б. Ступарик та ін.).

Тема 6. Сучасна парадигма національної вищої школи та її реалізація закладами вищої освіти західного регіону України (2 год).

Організаційно-теоретичні засади функціонування національної системи вищої освіти у законодавчо-нормативних освітніх документах 2010-х рр. (закони України «Про вищу освіту», 2014 р., «Про освіту», 2017 р., Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки та ін.) і їхній вплив на утвердження нових підходів до організації та змісту освітнього процесу в ЗВО західних областей України.

Провідні тенденції у розвитку вищої освіти західного регіону України як відображення загальнодержавних і світових високошкільних пріоритетів перших десятиліть ХХІ-го ст.

Зміст, методи і форми міжнародного співробітництва закладів вищої освіти регіону.

Нові підходи до наукової та науково-педагогічної підготовки фахівців для вищої освіти у західноукраїнських ЗВО та способи їх реалізації.

Основні напрями і зміст наукових досліджень учених-педагогів університетів західних областей України у 2000 – на початку 2020-х рр.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	денна форма		заочна форма
	усього	у тому числі	у тому числі

		л.	п.	лаб. -	інд.	с.р		л.	п.	л а б	ін д.	с.р .
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1 1	12	13
Змістовий модуль 1 Витоки і розвиток високих шкіл у західному регіоні України у XVI – першій третині XX ст.												
Тема 1. Передумови та чинники формування закладів освіти підвищеного типу на західноукраїнських землях	14	2	2			10	12					12
Тема 2. Розвиток вищої освіти в Галичині, на Буковині та в Закарпатті у межах Австрійської (Австро-Угорської) імперії	14	2	4			8	14	2	2			10
Разом за зм. мод. 1	28	4	6			18	26	2	2			22

Змістовий модуль 2 Вища освіта західних областей України у ХХ-му ст.												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 3. Тенденції розвитку вищої освіти у західному регіоні України у першій половині ХХ-го ст.	14	2	2			10	13					13
Тема 4. Розвиток теорії та практики вищої освіти у західних областях України у 1950-х – 1980-х.	16	2	4			10	17		2			15
Разом за зм. мод. 2	30	4	6			20	30		2			28

Змістовий модуль 3 Концептуальні засади реформування вищої освіти в західному регіоні України у контексті національних освітніх процесів кінця ХХ-го – перших десятиліть ХХІ-го ст.												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 5. Система вищої освіти західних областей України періоду її становлення як незалежної держави.	16	2	2			12	17	2				15
Тема 6. Сучасна парадигма національної вищої школи та її реалізація закладами вищої освіти західного регіону України.	16	2	4			10	17		2			15
Разом за зм. мод. 3	32	4	6			22	34	2	2			30
Усього	90	12	18			60	90	4	6			80

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна ф.н./заочна ф. н.
1	Тема 1-2. Розвиток вищої освіти на західноукраїнських землях в умовах австрійської (австро-угорської) державності.	4/2
2	Тема 3. Внесок викладачів і випускників ЗВО Західної України кінця XIX – першої третини XX ст. у розвиток різних галузей знань, національної освіти і педагогічної думки.	2
3	Тема 4. Західноукраїнські студентські організації як чинники професійної підготовки та національного «освідомлення» академічної молоді.	2/2
4	Тема 5-6. Особливості й тенденції розвитку вищої освіти у західних областях України у 1940-х – 1980-х рр.	4
5	Тема 7. Становлення, розвиток і сучасний стан вищої освіти на Прикарпатті.	2
6	Тема 8-9. Сучасна вища педагогічна освіта західного регіону України у постатях її організаторів і репрезентантів. Підсумковий контроль знань.	4/2

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість год
1	Зміст, методи і форми освітньої діяльності перших шкіл підвищеного типу в Галичині у документах і матеріалах доби та в наукових студіях українських дослідників XX-го – початку XXI-го ст.	10/12
2	Формування в західному регіоні України мережі закладів вищої освіти неуніверситетського типу (XIX – перша половина XX ст.).	8/10
3	Викладачі та випускники вищих шкіл Західної України – організатори рідномовних високих студій в українському зарубіжжі.	10/13

4	Виникнення, особливості організаційно-педагогічних засад навчання та виховання молоді у Станиславівському вчительському інституті в 1940-х – 1950-х рр.	10/15
5	Освітня діяльність і творча спадщина визначних науковців-педагогів Львівського, Прикарпатського, Чернівецького, Ужгородського університетів у 1990-х – на початку 2000-х рр.	12/15
6	Організація та зміст магістерської підготовки фахівців педагогічного профілю у ЗВО західних областей України.	10/15

9. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Розвиток вищої освіти у західному регіоні України» оформляється у вигляді наукового повідомлення. Тематика наукових повідомлень і вимоги щодо їх оформлення та написання щорічно оновлюються. За вибором студентів пропонуються індивідуально-творчі завдання.

10. Методи навчання

Лекції; укладання таблиць, графічних схем; робота у мережі Інтернет; анотування; рецензування; конспектування; укладання поширених планів базової та допоміжної літератури; презентація визначних персоналій зарубіжної й української педагогіки вищої школи та найважливіших ідей їх творчої спадщини.

11. Методи контролю

Усний контроль знань; поточне та підсумкове тестування; оцінка підготовлених студентами наукових повідомлень та індивідуально-творчих завдань; самоконтроль, взаємоконтроль.

Критерії оцінювання з курсу «Розвиток вищої освіти у західному регіоні України»

Приклад для заліку

Поточний контроль, самостійна робота й індивідуальні завдання						Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1 – 20 балів		Змістовий модуль 2 – 15 балів		Змістовий модуль 3 – 15 балів		50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
8	12	7	8	7	8		

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	20
Самостійна робота	10
Тести поточного контролю знань	10
Індивідуальні (творчі) завдання	10
Підсумкова письмова робота (комп'ютерні тести)	50
Максимальна кількість балів	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0 – 25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Тексти лекцій; плани- семінарських занять, зразки завдань для поточного тестування; перелік тем і видів самостійних та індивідуально-творчих завдань і методичні рекомендації до їх виконання; список базової та допоміжної літератури.

13. Рекомендована література

Базова

1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч. метод. посіб./* автор. кол. Завгородня Т. К., Нагачевська З.І., Савчук Б.П. та ін./ за заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів. Івано-Франківськ, 2021 430 с.
2. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: *підручник*. Київ: Либідь, 1998. 557 с.
3. Вища освіта України як фактор цивілізаційного визначення молоді: *монографія /* кер. авт. кол. М. Михальченко. Київ: Педагогічна думка, 2010. 312 с.
4. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку: Івано-Франківська область/ред. рада вид.: В. Г. Кремінь (гол.); відп.

- ред. В. І. Кононенко. Київ: Знання України, 2010. 355 с. (Автор. стор. 216-236).
5. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: *підручник за мод. реїт. системою навчання* [Рек. МОН]. Київ: ЦНЛ, 2018. 384 с.
 6. Зарубіжна система вищої освіти: *навч. посіб.* / авт. – упоряд. М. І. Гагарін. Умань: ВПЦ «Візаві», 2017. 102 с.
 7. Каленюк І. С., Куклін О. В. Розвиток вищої освіти та економіка знань: *монографія*. Київ: Знання, 2012. 343 с.
 8. Концепція розвитку педагогічної освіти: *Наказ МОН України від 16-го липня 2018 р. №776*.
 9. Корсак К.В. Світова вища освіта: порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: *монографія*. Київ: МАУП – МКА, 1997. 208 с.
 10. Курило В. Освіта та педагогічна думка східно-українського регіону у ХХ столітті. Луганськ, 2000. 460с.
 11. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки: *навч. посіб.* Київ: Знання, 2003. 450 с.
 12. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917 – 1985 рр.) Київ: Либідь, 1992. 196 с.
 13. Мещанінов О.П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: Миколаїв: Вид-во МДГУ, 2005. 460 с.
 14. Педагогіка вищої школи : *навч. посіб.* / З. Н. Курлянд [та ін.]. Київ : Знання, 2005. 399 с.
 15. Поляков М. В., Савчук В. С. Классический университет: от идей античности к идеям Болонского процесса. Донецк: Изд-во ДНУ, 2007. 596 с.
 16. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.
 17. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді...: *Наказ МОН України від 16.06.2015 р. № 641*.
 18. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
 19. Сірополко С. Історія освіти в Україні. Львів: Афіша, 2001. 664 с.
 20. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* Київ: Кондор, 2011. С. 30 – 100.
 21. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : *навч. посіб.* Київ: Академвидав, 2010. 456 с.
 22. Хижняк Л. М. Університетська освіта: *навч. посіб.* Харків: Вид-во ХарПІНАДУ «Магістр», 2010. 192 с.
 23. Хоружий Г. Європейська політика вищої освіти: *монографія*. Полтава: Дивосвіт, 2016. 384 с.

Допоміжна

1. Андрущенко В., Гляревська І. Проблема входження української університетської освіти в європейський освітній простір. *Рідна школа*. 2012. № 12. С. 3 – 8.

2. Артемчук Г.І., Попович В.В., Січкаренко Г.Г. Вища школа України: реальність і тенденції розвитку. Київ: Ленвіт, 2004. 176 с.
3. Бриштан В. Т. Світова та вітчизняна вища школа: історико-культурологічний аспект: *навч. посіб.* Дніпропетровськ: РВА «Дніпро – ВАЛ», 2006. 140 с.
4. Вища освіта і Болонський процес: *підручник* / Г.Ф Пономарьова та ін. Харків: ХГПА, 2011. 304с.
5. Вищі навчальні заклади Івано-Франківської обл.: *статист. збірник* / за ред. Костюк О. В. Івано-Франківськ: Головне упр. статистики в Івано-Франківській обл., 2013. 71 с.
6. Высшее образование в XXI веке. Всемирный статистический обзор по высшему образованию. 1980 – 1995 гг. ЮНЕСКО: Париж, 5 – 9 октября, 1998 г. 71 с.
7. Історія педагогіки: *навч. посіб.* / автори та укладачі В.О.Вихрущ, Л.І. Ковальчук та ін. Тернопіль: Тайп, 2015. 410 с.
8. Козак Н.Л., Шоробура. І.М. Університетська освіта: *навч. посіб.* Львів: Новий світ – 2000, 2011. 180 с.
9. Конеллі Д. Поневолений університет. Советизація вищої освіти у Східній Німеччині, Чехії та Польщі: 1945-1956. Харків: ФОП Рибалка Д. Л., 2011. 542 с.
10. Нагачевська З. Вища освіта української молоді у змісті діяльності представників Східної Галичини в австрійському парламенті наприкінці ХІХ – на початку ХХ століть. *Освітні обрії*: наук. пед. журнал Івано-Франківського ІППО і ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». 2021. №1 (52). С. 16-21.
11. Нагачевська З. І., Джус О. В. Історія вищої освіти: *навч. метод. вид.* Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 52 с.
12. Нагачевська З. І. Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача: *навч. метод. вид.* Івано-Франківськ: НАІР, 2017. 72 с.
13. Нагачевська З. І. Педагогічна освіта в Україні другої половини ХХ – початку ХХІ ст. у постатях її організаторів і визначних репрезентантів: *матеріали звітної наук. конфер. викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2019-й рік/гол. ред. Цепенда І. Є.: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2020. С. 186-188.*
14. Нагачевська З. Становлення і розвиток системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації учителів у Східній Галичині. *Обрії*: наук. пед. журнал Івано-Франківського ОІППО. 2016. №1. С. 21-26.
15. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний ун-тет ім. В. Стефаника, 2010. 92 с.
16. Сафонова Н. М., Циганок В. Є. Етапи та провідні напрями реформування вищої школи в Україні (90-ті рр. ХХ-го – початок ХХІ-го ст.). *Історичні записки*: зб. наук. праць. Київ. 2012. Вип. 12. С. 271-278.
17. Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: *навч. посіб.* Київ: Вища школа, 2005. 239 с.
18. Хижняк З.І., Маньківський В.К. Історія Києво-Могилянської академії. Київ: КМА, 2003. 184 с.
19. Чирва Г. М. Історичні передумови становлення сучасної вищої освіти в Україні.

URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2019/tom_2/25.pdf

Інформаційні ресурси

Інтернет, електронні книги та підручники, фонди бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та його педагогічного факультету.